

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus LXXV. De Causis excusantibus à Jejunio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

CASUS LXV.

De Causis excusantibus à Jejunio.

Damon Theologus interrogatur. 1. An in jejunio dispensare possint Episcopus, Abbates, Pastores, Confessarii, Medici. 2. Ex quibus causis. 3. An ii, quibus esus carnum diebus Solis, Martis, vel Jovis permissus est, possint die Solis toties edere carnes, quoties volunt; aut ii, quibus licitum est istis diebus bis refici, an possint bis refici in carnibus. 4. An dispensatus ad secundam refectioem possit sumere tertiam, aut dispensatus ad carnes possit secundò refici. 5. An dispensatus ad carnes possit edere carnes noxias. 6. An cessante infirmitate cesset dispensatio, & quid in dubio. 7. An excuset difficultas jejunandi. 8. Debilitas stomachi, vel capitis; quid de pregnantibus, lactentibus, pauperibus. 9. Quid de iis, qui nondum compleverunt annum 21mum, quid in dubio. 10. Quid de sexagenariis, aut ex voto ad jejunium obligatis. 11. Qualis labor excuset. 12. An excuset diebus festivis, vel eos, qui ex gravi labore non fatigantur. 13. Quid de scribis, sartoribus, barbitonsoribus, itinerantibus, venantibus, ludentibus &c. 14. Quid de fatigatis ex opere inutili, vel illicito. 15. Quid de studentibus, concionantibus. 16. Quid si quis dormire non possit, nisi plenè relictus, an expediat semel carnibus, vel bis piscibus refici. 17. An excuset præceptum Heri, aut mariti hæretici. 18. An sola

sola urbanitas, si dispensatus invitet non dispensatum. 19. An possit absolvi pœnitens, qui ex insufficiente causâ se excusat à jejunio. Pro resolut.

QUÆR. Quid circâ causas à jejunio excusantes?

RE. 1. Sola Superioris dispensatio & impotentia excusat. Circâ dispensationem tenenda sunt sequent. 1. In jejunio dispensat Episcopus cum suis Diœcesanis, Prælati Regulares, Provinciales, Superiores locales & in eorum absentiam Vicarii eorum nomine cum suis Religiosis, quia in hos jurisdictionem quasi Episcopalem obtinent. *6. Abbates de privil. in 6.* Et qui generalem facultatem dispensandi habent non restrictam ad certas personas, etiam secum dispensare possunt ut dixi *Cas. 6. n. 24.* item in plerisque Diœces. ex consuetudine cum privata persona dispensare possunt Parochi, etiam præsentate Episcopo, *Sylv. Sanch. de matr. l. 8. d. 9. nu. 27. Reiffenst. n. 77.* Confessarii verò & Medici dispensare nequeunt, quia carent jurisdictione in foro externo; si tamen Confessarius, Medicus, vel alius prudens, & gnarus dicat, adesse causam excusantem, illis credi, vel in dubio dispensatio peti potest.

2. Ut dispensetur, requiritur causa rationabilis, & quidem, ut dispensetur pro tota Diœcesi, requiritur causa publica v. g. communis piscium penuria, periculum, ne homines ex pisculentis putidis, aut infectis morbum contrahant &c. causa sufficiens ad dispensandum in jejunio Ecclesiastico, etiam est sufficiens ad dispensandum jejunium ex voto, nisi constet de alia voventis intentione, quia votum est lex privata, quam vo-

vens

vens sibi spontè imponit; ergo interpretanda est juxta alias Leges in eadem materia.

3. Si Episcopus in Quadrages. permittat carnes pro die Solis, Martis, & Jovis, dubium manet, an in die Solis liceat toties, quoties quis volet, edere carnes; item an illi, quibus ob laborem, vel aetatem licitum est plures refectio- nes sumere, etiam possint plures istis diebus vesci carnibus, super quibus interrogandus dispensans, quia non est ubique eadem omnium voluntas. *L. n. 1312.*

4. Cui permissa est secunda refectio, per hoc non censetur permissa tertia, vel quarta; quia duplex ad finem dispensationis v. g. ad tollendam debilitatem sufficere potest.

5. Dispensatus ad esum carnum hoc ipso non est dispensatus ad duplicem refectio- nem, sicut dispensatus ad duplicem refectio- nem non censetur dispensatus ad esum carnum, nisi ex declaratione dispensantis aliud constet. *Nav. Less. Cajet. cont. Tamb. Reiffenst. Spor. Schmalzgr.* ductos hâc ratione, quòd abstinentia à carnibus fit de substantia jejunii, ergo sublatâ abstinentiâ à carnibus tota lex jejunii solvitur; sicut, si quis non possit dolere, non tenetur confiteri, quia dolor est de Confessionis substantiâ. *Sed contra est;* nam quamvis Ecclesia abstinentiam à carnibus, & secundâ refectio- ne eodem præcepto præcipiat, sunt tamen materiæ divisibiles, & Ecclesia eas sæpe dividit; ergo sublatâ obligatione ad unum non tollitur ad alterum; sicut, qui eodem voto vovit dare pauperi duos aureos, si non possit dare duos, tenetur dare unum, quem potest. Aliud est de dolore, à quo Sacramentum separari nequit.

6. Qui

6. Qui pro valetudine dispensatus est ad certum genus carniū v. g. ad vitulinam, vel galinas, non potest edere carnes noxias v. g. porcinam, quia expressio certarū carniū satis significat mentem dispensantis sic restrictam, neque est ratio dispensandi ad has: econtrā simpliciter ob invaletudinem dispensatus ad carnes potest etiam porcinam, vel fortē non salubres edere, saltem si magnus ad eas sit appetitus, & modicē sumantur, quia voluntas dispensantis non est restricta, & est ratio etiam in his dispensandi ad tollendos scrupulos, cū sit difficile carnes noxias à non noxiis discernere, & sic optimē conciliantur DD. pro, & contrā sentientes apud *Joan. Sanch. d. 51. à n. 20.*

7. Cui in Quadrag. ob infirmitatem permissæ sunt carnes, cessante infirmitate cessat permissio, quia cessat causa permissionis. *Steph. n. 128.* in dubio, an infirmitas plenē cessaverit, manet dispensatio in possessione, & præsumitur de benigna voluntate dispensantis.

II. Impotentia à jejunio excusat secundū explanationes seqq. 1. Impotentia alia est Physica, quando quis simpliciter non potest jejunare; alia moralis, quando non potest sine magno incommodo v. g. sine periculo gravis infirmitatis, aut notabili diminutione virium; sola autem mortificatio, aut difficultas jejunandi non excusat à lege, imò à lege intenditur: si infirmitas, vel debilitas sit certò gravis, etiam si ex culpâ contracta, absque dispensatione excusat, quia lex humana tunc non obligat; in dubio petenda est dispensatio.

2. Inter impotentes numerantur, qui debili sunt stomacho, qui ob jejunium graves patiuntur

tur

tur dolores capitis, vertiginem aut tantam debilitatem, ut functiones ordinarias non nisi ægerimè explere possint &c. Item mulieres lactentes, & prægnantes, quia indigent majori nutrimento pro se, & fætu, vel prole suâ; imò & carnes iis dari possent, si alioquin periculum proli immineret. Item pauperes ostiatim mendicantes & quicumque non habent, quo semel honestè reficiantur, quia bis malè comedisse, sufficienter est jejunâsse, si tamen vel siccum panem ad saturitatem habent, carnibus vesci non poterunt; aliud est de magnatibus, aliisque hominibus dedicatis, qui sicco pani non assueverunt. *Laym. c. 3.* meritò dicit posse tolerari in Germania consuetudinem, quâ finitis Bacchanalibus reliquix carniùm dantur pauperibus absumendæ.

9. 3. Excusantur adolescentes antè annum 21. completum; omnes cum *D. Th. q. 147.* quia ob corpus accrescens indigent abundantiori alimento; *Nec obstat*, quòd fortè unus, vel alter sit satis robustus, quia hoc per accidens est, & ratio tenet de plerisque; qui complet annum 21. in Quadrag. tenerur à die ætatis completæ; in dubio, an compleverit, factâ sufficienti inquisitione manet in possessione libertatis, & ætas est quid facti, quod non præsumitur, uterque *Sanct. Dian. de jej. R. 49.* Carnes tamen pueris post septimum ætatis annum nec præbere, nec ipsis vesci licet, quia præsumitur usus rationis, nec est ratio eos excusandi à præcepto negativo abstinendi à carnibus, cum corpus accrescens aliis cibis sufficienter ali possit. Item adolescentes, etsi antè annum 21. non obligentur ad jejunium ex præcepto Ecclesiæ, possunt tamen obligari ex voto, vel pœnitentiâ aut etiam ex Professione

Re-

Religiôsâ, velut FF. Minores *Spor. num. 49.*
Reiffenst. nu. 44. quia per votum & Professionem
 cesserunt suo juri.

4. Probabiliter excusantur senes sexagenarii 10.
 utriusque sexûs quòd ad plures refectiones, non
 quòd ad carnes, etiã si annus sexagesimus tantùm
 sit inchoatus, nam in favorabilibus dies, vel an-
 nus cæptus habetur pro completo *L. qua atate ff. de*
testam. Nav. uterque *Sanch.* & plurimi apud ip-
 sos, *Dian. R. 20.* dicit, id esse certum. *Spor.*
num. 50. dicit teste *March.* id à Pio V. esse vivæ
 vocis oraculo declaratum, & *Ratio est,* quia sexa-
 genarii plerumque viribus multùm deficiunt, &
 senectus ipsa est morbus; & si unus vel alter sit
 robustus, id per accidens est, sicut per accidens
 est, quòd unus, vel alter adolescens antè annum
 21. habeat sufficientes vires, aut aliqui ex agri-
 culturâ non fatigentur, tamen omnes sic laboran-
 tes excusantur; deindè ità habet consuetudo, sed
 certum est consuetudinem contra legem Ecclesia-
 sticam prævalere posse; ergo, idque *Sanch.* &
 alii extendunt etiam ad sexagenarios obligatos ex
 voto, vel professione, quia vovens, vel statuta
 Religionis intendunt jejunium ad formam Eccle-
 siæ, nisi aliud exprimant. Nihilominus videtur
 probabilius cum *S. Antonin. Lezan. Bonac. Laym.*
 etatem sexagenariam per se non excusare à jeju-
 nio, nisi experienciâ constet, aliquem ex jejunio
 plerumque debilitari. *Ratio est,* quòd lex jeju-
 nandi ante annum sexagesimum sit certa, ratio
 autem excusans incerta & solùm probabilis, idèd-
 que lex jejunandi est in possessione, neque satis
 constat de consuetudine in contrarium, videmus
 K k
 enim

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II.

enim senes magis timoratos, quàm diu viribus pollent, passim jejunare; & vivæ vocis oraculum si quod hac in re extitit, cum aliis revocatum fuit per Greg. XV. & Urb. VIII. *Nec obstat*, quòd adolescentibus ante annum 21imum excusentur etiam si firmis sint viribus, quia lex jejunandi respectu horum nunquam fuit in possessione, labor agriculturæ est ratio certò excusans ex communi totius Ecclesiæ sensu, non item ætas sexagenaria; plerumque tamen est sufficiens causa dispensandi cum sexagenariis, tum ob tollendos scrupulos, tum quòd plerique sint debiles. Si Superior dispensans in voto Castitatis surrogaverit jejunium pro omni die Veneris, ab hoc jejunio multò minus excusatur sexagenarius, quia jejunium surrogatur in locum Castitatis, ad quam obligaretur etiam post annum 60. *La Croix nu. 1320.*

11. 5. Ut labor excuset, debet esse multum fatigativus, sentalis, ut sine gravi incommodo non possit conjungi cum jejunio, quod nunc videtur certum ex propos. 30. damn. ab Alex. VII. *Omnes Officiales qui in republ. corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.*
12. 6. Opera de se multum laboriosa & à jejunio excusantia sunt ea, quæ fiunt cum magna corporis agitatione, veluti ligna scindere, onera portare, arare terram, fodere, triturare &c. ejusmodi labores excusant omnes sic laborantes, etiam eos, qui ob extraordinarias vires fortè non lassantur, quia leges non attendunt, quid hic & nunc in raro casu fiat, sed quod ordinariè, & plerumque contingit, idque tenet etiam si uno vel altero die ob festum, vel aliud impedimentum non laboretur, quia plerumque illis diebus indigent

gent etiam majori refocillatione. *Sanch. Publ. Dian. R. 9. Tamb. n. 24.* Econtra scribere, barbas tondere, nere, choraliter orare, cantare, 13. pingere, equitare, curru vehi per se loquendo non multum debilitant, & consequenter non excusant. Patet ex propos. 31. ab Alex. VII. damn. *Excusantur absolute à praecepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.* Casu quo tamen ob specialem subjecti dispositionem cum notabili defatigatione conjungantur, à jejunio excusabunt; Idem dicendum de itinere, venatione, piscatione etiam pro sola animi recreatione susceptis, dummodò notabiliter fatigent, aut debilitent, & ejusmodi recreationes non nimis saepe, & in fraudem Legis assumantur, ideò scilicet, ne quis teneatur jejunare; Ratio est praesumptus benignae Matris Ecclesiae consensus, & videtur nimis durum semper ab ejusmodi recreatione abstinere, & positam fatigatione gravi jejunium est moraliter impossibile, consequenter non obligat. Qualiter autem obligatus lege, possit, aut non possit ponere impedimentum legi, dixi *Cas. 6. n. 15.*

7. Si quis multum fatigatus sit ex opere inutili vel illicito, non tenetur jejunare, quia supposita 14. gravi fatigatione est moraliter impotens; si tamen id praeviderit, peccavit graviter se absque causa reddendo inhabilem ad jejunium.

8. Non tantum labor corporis, sed vel maxime labor ingenii, si improbus sit, excusat, ut 15. si quis quotidie, vel integris diebus se occupet studiis, concionibus &c. *Cajet. q. 147. a. 3. Bonac. Laym. n. 4.* nam quamvis studium non fatiget corpus, contumit tamen Spiritus animales,

les, qui ad vitam & sanitatem magis sunt necessarii; & si tales quid manè sumant, sumunt per modum medicinæ: ex hoc capite plerique excusant magistros, qui quotidie quatuor horis docent Grammaticam, saltem erit causa sufficientissima cum iis dispensandi.

16. 9. Qui dormire non possunt, quin vespere plenè reficiantur, probabiliùs tenentur in prandio solâ collatione esse contenti, & vespere prandere; *Ratio* est, quia commutando prandium in cœnam, possunt servare substantiam jejunii, ergo ad hoc tenentur: si verò absque gravi incommodo prandium ad vesperum differre non possint, licebit bis se reficere: si quis non posset abstinere à secundâ refectione, nisi reficiat se in carnibus, potest, imò juxta *La Croix num.* 1313. tenetur se semel reficere carnibus, quia cum harum esu consistit jejunium magis quàm cum duplici refectione in piscibus.

17. 10. Non excusat præceptum Heri v. g. hæretici jubentis famulos comedere carnes, imò famuli, si alibi commodum servitium nancisci possint, tenentur prius servitium dimittere, aut si non possint, petere dispensationem, & tali calu dicere, se esse dispensatos, ne alios scandalizent; si hæreticus jubeat carnes edere in odium fidei, erit intrinsecè malum obedire, &c.

11. Uxor non deobligatur à jejunio ex hoc præcisè, quòd maritus ei jejunare prohibeat, quia non habet jus prohibendi, & potiùs Ecclesiæ, quàm marito obedire debet: si tamen timeret graves discordias, posset non jejunare, quia pax conjugalis præponderat jejunio, nisi maritus hæreticus id juberet in contemptum jejunii, vel Ec-

clesiæ, tunc enim uxor tenetur potius vitam ponere, quàm obedire. *Steph. n. 131.*

12. Sola urbanitas non est causa sufficiens, ut in gratiam amici, vel hospitis jejunium solvas; quia hoc iniquè perit amicus, si tu sis dispensatus, non pòtes invitare alium, ut tecum cænet, etiam si scias illum cænaturum alibi, quia invitas ad aliquid, quòd ipse sinè peccato facere non potest. Ità contrà *Nav. tenent Dian. Less.*

13. Si pœnitens ob insufficientem causam se excuset à jejunio, absolvi non debet, quin promittat jejunare, aliàs enim non est paratus servare omnia præcepta graviter obligantia; *Nec obstat.* quòd fortè sit in bonâ fide, nam monitio erit plerumque fructuosa, nec præceptum est nimis difficile, aut si pariat nimiam difficultatem, erit moraliter impossibile, adeòque non obligans.

